

12. ULUSAL KALİTE KONGRESİ 13-15 EKİM 2003 İSTANBUL

AVRUPA TEK PAZARI VE GENİŞLEME
REKABET VE İŞBİRLİĞİ

Dr. Bahadır Kaleağası

Avrupa Birliği ve UNICE Nezdinde TÜSİAD ve TİSK Temsilcisi
Brüksel

AVRUPA TEK PAZARI

Avrupa Birliği'nin (AB) en önemli yapı taşlarından biri olan Tek Pazar, onuncu yılını geride bıraktı. Tek Pazar, Roma Antlaşması uyarınca ürünlerin, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin teknik engellere takılmadan serbest dolaşabilmesini hedefliyor. Tek Pazar içinde serbest dolaşım dışında, rekabet kurallarına uyum ve ilgili ulusal yasaların uyumlulaştırılması da öngörülüyor.

Tek Pazar'ı oluşturma sürecinde ilk adım, Roma Antlaşması ile kararlaştırılan ve 10 yıllık bir geçiş döneminden sonra 1 Temmuz 1968'de gerçekleştirilen gümrük birliğidir. Böylelikle, üye devletler arasında gümrük yükümlülükleri ve kotaları kaldırılmıştır.

1970'li yıllarda Tek Pazar'a geçiş sürecindeki duraklamanın ardından 1985 yılında, AB Komisyonu Başkanı Jacques Delors'un girişimiyle Tek Pazar'ın 31 Aralık 1992 tarihinde hayata geçirilmesini öngören bir Beyaz Kitap ("White Paper") yayınlanmıştır. Tek Pazar amacı doğrultusunda engellerin kaldırılması için alınması gereken tedbirleri içeren Beyaz Kitap sonucunda 1986 yılında imzalanan Avrupa Tek Senedi (ATS), 1 Temmuz 1987 yılında yürürlüğe girmiştir. ATS ile, (Madde 95) Avrupa Topluluğu Antlaşması'na da Tek Pazar için gereken tedbirleri içeren bir madde eklenmiştir. ATS uyarınca Tek Pazar, "bu anlaşma hükümleri uyarınca, malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin engelsiz olarak serbestçe dolaşabildiği alan" şeklinde tanımlanmıştır.

On yıl sonunda, AB vatandaşları ve şirketleri Tek Pazar hakkında ne düşünüyor?

AB Komisyonu tarafından 15 üye ülkede yapılan araştırma raporuna göre, 1992'den bu yana Tek Pazar'ın önemli getirileri olduğuna inanan, Avrupa vatandaşı ve şirketleri bu alanda daha fazla ve hızlı ilerleme görmek istiyorlar.

Sözkonusu rapora göre AB vatandaşlarının %80'i Tek Pazar'ın ürün çeşitliliği, %67'si ürün kalitesi, %41'i de fiyatlar üzerinde olumlu etkisi olduğunu; %76'si birçok alanda rekabeti arttırdığını; %50'sinden fazlası da diğer üye ülkelere rahatlıkla seyahat edebildiklerini belirtmişlerdir. Yine rapora göre Tek Pazar'dan doğan haklar konusunda en fazla bilgiye Fransız ve Lüksemburg vatandaşlarının sahip olduğu görülmektedir.

Vatandaşların %50'sinden fazlasının diğer üye ülkelerden alışveriş yapmak istediklerini ancak ulaşım giderleri, zaman kaybı, dil, satış sonrası hizmetleri gibi sorunlar nedeniyle bu konuda çekingen davrandıkları tespit edilmiştir.

Şirketler açısından sonuçlar ise şöyle: şirketlerin %46'sı Tek Pazar'dan olumlu etkilendiğini; %42'si herhangi bir etkinin olmadığını, %11'i ise bu etkinin olumsuz olduğunu belirtmişlerdir. Genellikle İrlanda ve Yunanistan gibi küçük üye ülkelerdeki şirketlerin görüşleri daha olumlu olmuştur. Bununla birlikte büyük ülkelerden İngiliz şirketleri Tek Pazar'ın etkisi konusunda en olumsuz, İtalyan şirketleri ise en olumlu görüşe sahipler.

Aşağıdaki tabloda da gözlenebileceği gibi ihracat yapan şirketlerin görüşleri diğerlerine göre daha olumlu olmakla birlikte, genel olarak şirketlerin çoğunluğu (%84) Tek Pazar'ın geliştirilmesinin, AB'nin temel ayrıcalığı olduğunu düşünüyorlar.

	İhracat Yapmayan Şirketler	İhracat Yapan Şirketler (1-5 AB Ülkesine)	İhracat Yapan Şirketler (>5 ülke)
Diğer üye ülkelere satışlarda artış	%6	%40	%61
Kar artışı	%16	%26	%37
Tek Pazarın bütün olarak olumlu etkisi	%32	%57	%76

Şirket büyüklüğüne göre sonuçlar :

küçük ölçekli şirketlerin %44'ü Tek Pazar'ın işletmeleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu belirtirken, bu oran orta ölçekli şirketlerde %55'e, büyük şirketlerde ise %67'ye yükseliyor.

Şirketlerin %36'sı Tek Pazar'ın telekomünikasyon giderlerinin düşmesine katkıda bulunduğunu belirtiyor. Büyük ölçekli şirketlerin önemli bir bölümü hammadde ve yedek parça, enerji, işçi ödenekleri, banka hizmetleri masrafları ve dağıtım konularında da Tek Pazar'ın giderlerinin düşmesine katkıda bulunduğunu düşünüyor.

Tek Pazar'ın şirket stratejileri üzerindeki etkileri konusunda, küçük ölçekli şirketlerin %50'sinden fazlası pazarlama stratejilerinin etkilendiğini belirtiyor. Büyük ölçekli şirketlerde bu oran %40'larda kalıyor. Bunun nedeni, büyük şirketlerin 1992 yılından önce stratejilerini yeni oluşacak Avrupa pazarına göre uyarlaması olarak gösteriliyor.

Tek Pazar'dan doğan haklar konusunda büyük firmalar orta ve küçük firmalara göre daha iyi bilgilendirildiklerini belirtiyor. Bununla birlikte Özellikle Almanya, İngiltere ve İspanya'daki şirketlerin bu haklar konusundaki bilinçleri en düşük seviyede bulunmaktadır.

Şirketler, Tek Pazar içinde geliştirilmesi gereken alanları rekabet kurallarının sağlanması ve ulusal vergi yasalarının uyumlaştırılması olarak sıralıyorlar.

GENİŞLEME VE İÇ PAZAR

Genişleme ile birlikte şirketlerin çoğu Tek Pazar'ın etkilerinin işletmelerine olumlu olarak yansıtacağını düşünüyor. Şirketlerin %55'i oluşacak yeni fırsatları kullanmak konusunda isteklidir. Bu konuda sadece yeni üye olacak ülkelerle sınırı olan Almanya'da ve Avusturya'da bulunan şirketlerin değil Yunanistan, İspanya, İtalya ve İsveç'teki şirketlerin de istekli oldukları görülüyor.

AB iş dünyasının AB'nin genişlemesinin Tek Pazar üzerindeki etkisi hakkındaki sorulara yanıtları sonucunda ortaya aşağıdaki tablo çıkmaktadır:

	Olumlu Etki	Etkisi Olmadı	Olumsuz Etki	Bilmiyor
Pazar Fırsatları	% 56	% 20	% 20	% 4
İşçi Maliyeti	% 45	% 23	% 26	% 6
Üretkenlik/Verimlilik	% 44	% 25	% 24	% 7
Ham Madde Maliyeti	% 44	% 25	% 21	% 10
Karlılık	% 38	% 23	% 34	% 6
İstihdam Büyümesi	% 37	% 23	% 34	% 6
Satış Fiyatları	% 33	% 25	% 35	% 7

370 milyon tüketici ile dünyanın en büyük pazarını oluşturan Tek Pazar, Mayıs 2004'deki genişlemeden sonra 452 milyona ulaşacak. Genişleme önemli fırsatlar sunmakla birlikte riskler de taşıyor.

Genişleme ile birlikte, Tek Pazar'ın verimli işleyebilmesi için gerekli olan ulusal yasal düzenlemelerin uyumlaştırılması konusunda halihazırda varolan sorunların daha da büyümesi bekleniyor. Böylece Tek Pazar'ın gelişimi yavaşlarsa da, engelleri kaldırma çabaları konusunda kararlılığın sürmesi bekleniyor.

Tek Pazar hakkında ek bilgi için:

AB Komisyonu Tek Pazar Genel Müdürlüğü:

http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/index.htm

Tek Pazar iş dünyası anketi:

http://www.europa.eu.int/comm/public_opinion/flash/fl130_en.pdf

Tek Pazar izleme çizelgeleri:

http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/score/index.htm

LİZBON STRATEJİSİ

“AB bugün kendine önümüzdeki on yıl için yeni bir stratejik hedef belirlemiştir: Dünyadaki rekabet gücü en yüksek ve en dinamik bilgi temelli ekonomi konumuna gelerek, sürekli ekonomik büyümeyi, insanlara daha çok ve daha iyi iş olanaklarını ve sosyal bütünlüğü sağlayabilmek.(AB Konseyi sonuç bildirgesi, 23 Mart 2000). Yirmibirinci yüzyıla girerken, AB ülkeleri Avrupa projesinin geleceğini belirleyen öncelik konusunda uzlaşma içine girmişlerdi. Ortak bir siyasal kimlik, dünya sahnesinde güçlü bir Avrupa, istikrarlı bir Euro, Avrupa halklarının tam desteği ile ilerleyen bir entegrasyon süreci ve seçmenlerini ekonomik politikalarıyla hoşnut kılabilen hükümetler gibi özelemler için esas hedef belirlendi böylece: küresel ekonomik rekabet gücü.

Bu ana hedef artık AB siyasetlerinin belirleyen temel doktrin ve hatta saplantı haline geldi. AB Konseyi Lizbon zirvesinin, bir ideolojik slogan sıklığıyla tekrarlanan hale gelen sonuç bildirgesi bu yaklaşımı beş ana başlık altında özetliyor:

- Girişimcilik : Daha yalın mevzuat, daha az bürokrasi, daha çok kobi, daha hafif vergi ve sosyal kesinti yükü, daha ucuz üretim için daha liberal enerji ve ulaştırma piyasaları.
- Bilgi toplumu : Yeni teknolojiler, araştırma ve geliştirme, e-devlet, e-ticaret, e-eğitim, biyoteknoloji, ortak Avrupa patenti alanlarında gerekli mevzuatların uygulanması.
- İç Pazar : Daha liberal elektrik ve doğal gaz piyasası, bütünleşmiş mali piyasalar, bilgi toplumu devrimi için güçlü bir teknolojik ve hukuki altyapı, kamu ihaleleri reformu, ulaştırma hizmetlerinde tek pazar.
- İnsan kaynakları : Eğitim ve mesleki eğitim reformu, kadınlar için fırsat eşitliğinin güçlendirilmesi, iş piyasalarının esnekleştirilmesi ve emeklilik sisteminin yenilenmesi
- Sürekli kalkınma : Üretim, ulaştırma ve tüketim aşamalarında çevreyi korumaya yönelik yenilikler, devlet-özel sektör işbirliğinin çevreyi koruma politikalarında esas alınması, hava kirliliğine karşı Kyoto anlaşmasının uygulanması

AB'nin ekonomik gündemi oldukça karışık: euronun istikrarı, AB ülkeleri arasında enerji piyasalarının tamamen serbestleşmesi, bilgi toplumuna dayalı ekonomi için altyapı ve eğitim politikaları, mali piyasaların birleştirilmesi, Avrupa sivil hava sahasının genişlemesi, daha fazla istihdam, daha çok araştırma-geliştirme, ...

Son yıllarda hedeflenen %3 büyüme seviyesi tutturulamadı. Bunda 11 Eylül'ün payı belirleyici etken değil üstelik. Özellikle ABD ile kıyaslandığında, bilgi toplumundan sosyal politikalara kadar bir dizi alanda AB'nin köklü atılımları başarması gerekmekte. Hesap ortada. Eğer AB, ABD'nin son on yıldaki büyüme hızını yakalamış olsaydı, bugün toplam geliri %17 daha fazla olacaktı. Böylece işsizlik başta, bir çok sorunun çözümü kolaylaşacaktı.

Bu çerçevede Avrupa Birliği'nin çıkış yolları arasında özel bir önem verdiği alanlardan birisi de araştırma ve geliştirme.

AB'YE ADAY ÜLKELERDE AR-GE ARAŞTIRMALARI

AB'ye aday ülkeler arasında GSİH'dan (gayri safi iç hasıla) AR&GE alanında en yüksek oranda harcama yapan ülkeler Çek Cumhuriyeti (%1.33) ve Slovenya (%1.52) olmuştur. Buna karşılık 13 aday ülkenin tamamında AR&GE harcamaları oranı %0.84 ile, AB üyelerinin harcamalarının (%1.93) yarısından daha az olmuştur.

2000 yılı AR&GE harcamalarında aday ülkeler arasında Polonya, 1 milyon € ile açık farkla en ön sırada yer almıştır. Polonya'yı Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Slovenya ve Macaristan izlemektedir. İş dünyası AR&GE alanında daha fazla rol oynamaya başlamış olsa da devlet en önemli finansman kaynağı olmayı sürdürmüştür.

Aday ülkelerde AR&GE alanında insan kaynakları 1998 ve 2000 yılları arasında artış göstermiştir. Bununla birlikte aktif işgücü oranı, Slovenya dışında, AB ortalamasının altında kalmıştır. Baltık ülkeleri, Bulgaristan ve Romanya'da AR&GE alanında çalışan bayan oranı en yüksek seviyede bulunmaktadır.

Tablo 1. Üye ve aday ülkelere göre araştırma ve geliştirme harcamaları

	Milyon Euro		Milyon Euro PPS - 1995 fiyatları		GSİH oranı	
	1995	2000	1995	2000	1995	2000
BG	62.0	71.5	:	:	0.62	0.52
CY ⁽¹⁾	18.2	24.5	:	:	0.23	0.26
CZ	403.0	744.0	988.8	1384.7	1.01	1.33
EE ⁽¹⁾	30.1	37.0	:	:	0.61	0.66
HU	250.4	405.3	520.2	691.7	0.73	0.80
LV	17.8	37.5	:	:	0.53	0.48
LT	22.0	73.1	:	:	0.48	0.60
PL	672.7	1196.6	1433.9	1863.5	0.69	0.70
RO	216.8	148.7	770.9	333.5	0.80	0.37
SK	138.3	142.9	345.4	294.7	0.94	0.67
SI ⁽²⁾	243.1	297.3	322.5	358.2	1.69	1.52
TR ⁽³⁾⁽⁴⁾	492.5	851.0	1010.1	1266.1	0.40	0.60
BE ⁽³⁾	3628.7	4618.1	3454.1	4362.0	1.71	1.96
DK	2530.6	3604.2	1999.6	2573.0	1.84	2.07
DE	42437.9	50316.4	3589.5	43044.3	2.26	2.48
GR ⁽³⁾	437.0	795.4	591.5	931.5	0.49	0.67
ES	3623.8	5719.0	4389.9	6128.6	0.81	0.94
FR	27446.6	30152.7	25149.5	26437.4	2.31	2.13
IE ⁽³⁾	682.7	1075.6	795.8	1030.4	1.34	1.21
IT ⁽³⁾	8386.3	11524.0	10453.1	11596.8	1.00	1.04
L	:	:	:	:	:	:
NL ⁽³⁾	6313.3	7563.0	5929.4	6984.3	1.99	2.02
AT	2797.4	3687.5	2436.1	3201.2	1.56	1.80
PT ⁽³⁾	470.3	814.7	702.7	1086.9	0.57	0.76
FI	2262.7	4422.6	1999.1	3767.6	2.29	3.37
SE ⁽³⁾	6360.6	8607.9	5537.7	6751.7	3.46	3.78
UK	17097.2	28757.4	19667.3	21301.8	1.97	1.85
Acc. C. (1) (5) (6)	2477.0	2958.2	:	:	0.83	0.84
AB-15(5)	124427.0	163937.0	118807.0	140249.0	1.89	1.93

Kaynak: Eurostat

(1) 1998 yılı verisi

(2) Slovenya'nın 1995 yılı verisi değerinden fazla tahmin edilmiştir.

(3) 1999 yılı verisi

(4) Kaynak: MSTI/OECD

(5) Eurostat'ın tahmini (Malta hariç)

(6) **Acc.C:** Birliğe yeni katılacak ülkeler (Malta hariç).

Tablo 2.

2000 yılında aday ülkelerin sektör bazında brüt ulusal AR&GE harcamaları ve toplam harcamalara göre oranı

	AB 15 ⁽¹⁾	Acc. C ⁽²⁾	Bulgar.	G. Kıbrıs	Çek C.	Estonya	Macar. ⁽³⁾
Sektör	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %
Ticari Teşebbüs	107.137,0 %65	1.363,4 %46	15,3 %21	5,2 %21	446,1 %60	8,3 %23	179,6 %44
Devlet	22.334,0 %14	851,2 %29	49,1 %69	11,4 %47	188,4 %25	8,6 %23	105,7 %26
Yüksek Öğretim	33.333,0 20%	709,7 %24	7,0 %10	6,1 %25	105,7 %14	19,4 %52	97,3 %24
Özel(kar gütmeyen)	1.133,0 1%	:	0,1 0.0	1,8 %7	3,8 %1	0,7 %2	:
Toplam	163.937,0 %100	2958,2 %100	71,5 %100	24,5 %100	744,0 %100	37,0 %100	405,3 %100

	Letonya	Litvanya	Polonya	Romanya	Slovakya	Slovenya	Türkiye ⁽⁴⁾
Sektör	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %	Milyon.€ %
Ticari Teşebbüs	15,1 %40	15,7 %22	431,8 %36	103,2 %69	94,0 %66	167,5 %56	324,2 %38
Devlet	8,3 %22	30,6 %42	385,9 %32	28,0 %19	35,3 %25	77,0 %26	57,0 %7
Yüksek Öğretim	14,1 %38	26,7 %37	377,3 %32	17,5 %12	13,6 %10	49,4 %17	470,6 %55
Özel(kar gütmeyen)	0,0 0.0	:	1,6 %0.0	:	:	3,5 %1	:
Toplam	37,5 %100	73,1 %100	1196,6 %100	148,7 %100	142,9 %100	297,3 %100	851,0 %100

Kaynak: Eurostat

(1) Eurostat'ın tahmini.

(2) **Acc.C:** Birliğe yeni katılacak ülkeler (Malta hariç).

(3) Toplam ulusal harcama, sektörlere ve para kaynaklarına göre harcama toplamına eşit değildir.

(4) 1999 yılına ait veriler.

KÜRESEL REKABET ORTAMINDA AVRUPA'DA İŞBİRLİĞİ ÖRNEĞİ :

6. ÇERÇEVE PROGRAM

Avrupa Birliği (AB) Komisyonu bilimsel araştırma ve teknolojik gelişme alanında çerçeve programları kapsamında, 6. Çerçeve Programı ("FP6") 11-13 Kasım tarihleri arasında Brüksel'de, 13 aday ülkenin de katılımıyla, yapılan bir dizi konferansla başladı.

2002-2006 yıllarını kapsayan FP6 programı, AB'nin 2010'da dünyada rekabet gücü en yüksek dinamik bilgi toplumu olması yolunda, Lizbon Zirvesi'nde benimsenen, uzun vadeli hedefi gerçekleştirmesi yönünde önemli bir araçtır. Toplam 17,5 milyar € olan program bütçesi, Topluluk Antlaşması 16,27 milyar € ve Euratom Antlaşması 1,23 milyar € olmak üzere iki kalemden oluşmaktadır.

Türkiye 2002 yılında ilk kez katıldığı bu programla diğer aday ülkelerde olduğu gibi, AB ile araştırma-geliştirme alanında bütünleşme sürecini başlatmıştır. Bu süreçte Türkiye'nin bilimsel araştırma ve teknolojik gelişme kapasitesini artırarak ekonomik ve sosyal gelişmesini sağlaması öngörülmektedir.

FP6 çerçevesinde AB'nin hedefleri:

- Ekonomik ve toplumsal "Katma Değer" yaratılması;
- Öncelikli konular;
- AR-GE yönetiminin basitleştirilmesi ve kaynakların verimli kullanılması;
- Bütünleştirilmiş Projeler oluşturmak;
- Mükemmeliyet Ağları'nın (networks of excellence) oluşmasının desteklenmesi;
- Kobi'lerde araştırmacı ve yenilikçi yaklaşımın gelişmesine yardımcı olmak;
- Araştırmacıların kolay dolaşımının desteklenmesi.

FP6 Programı, belirlenen öncelikli konularla örtüşen projeleri destekliyor. Söz konusu öncelikli konular:

- Gen-bilim ve Sağlık Biyo-teknoloji
- Nanoteknoloji ve Nanobilim

- Bilgi Toplumu Teknolojileri
- Havacılık ve Uzay
- Gıda Kalitesi ve Güvenliği
- Sürdürülebilir Kalkınma, Ekosistem
- Bilgi toplumunda yurttaşlık ve yönetim

FP6 ve Aday Ülkeler

Yeniliğin ve ekonomik kalkınmanın ana faktörlerinden olan AR-GE, aday ülkelerin ekonomilerinin canlandırılmasında ve sosyal gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Bu ülkelerin dünya piyasalarında tam anlamıyla rekabetçi olabilmeleri için bilim ve teknoloji alanına yaptıkları yatırımları arttırmaları gerekmektedir. AB çerçeve programları sonucunda aday ülkeler, ulusal AR-GE bütçesine sınırlı kalmadan, AB fonlarından pay alarak araştırma etkinliklerini güçlendirebilmektedir. Aynı zamanda, çerçeve programlarına katılım aday ülkelerde bilimsel araştırma ve teknolojik gelişme politikaları üzerinde çok etkili olmuştur. Bu ülkelerin AB araştırma toplumuyla bütünleşme, araştırma ve eğitim koşullarını iyileştirme sürecini hızlandırmıştır. Programa katılan diğer ülkelerin bilim adamları ile işbirliği, görüş alışverişi olanakları artmıştır.

AB adayı 10 Orta ve Doğu Avrupa ülkesinin AB araştırma toplumu ile işbirliği 1992'deki 3. Çerçeve Programı PECO/Kopernik ile başladı. Bu işbirliğinin amacı komünist rejim sonrası dönemde bilimsel araştırma bütçelerinde büyük ölçüde kısıtlamalara gidilen 10bu ülkelerde, varolan bilimsel araştırma potansiyelini korumaktı. FP3 programı çerçevesinde onaylanan 3200 projeye 93 milyon € maddi destek sağlandı.

FP4 programı ile aday ülkelerin AB araştırma programlarına katılımına izin verildi. Bu programlar altında 300 milyon €'dan fazla fon aday ülkelerin projelerine aktarıldı. 1998'de FP5 ile aday ülkelerin çerçeve programlarına katılma statüleri değişti. FP5 ortaklık anlaşması imzalayan 12 aday ülkenin yeni çerçeve programa üye ülkelerle aynı koşullar altında katılım hakkı tanındı. Ayrıca, üye ülkelerde olduğu gibi, aday ülkelere de program bütçesine gayri safi milli hasılları ile orantılı katkıda bulunma zorunluluğu getirildi .

FP5 aday ülkelerin bilim toplumunun ilerlemesinde ve AB ile bütünleşmesinde önemli rol oynadı. Bu program çerçevesinde aday ülkeler ve Avrupa AR-GE çevrelerinin bütünleşmesi için bağımsız, çok disiplinli merkezi mükemmeliyet ağları (multi-disciplinary centralized networks of excellence) kurulması desteklendi. AB Komisyonu bu merkezlerin araştırmalarını yürütebilmeleri ve aralarında güçlü ortaklıklar kurabilmeleri için 24 milyon € kaynak sağladı. AB üyesi ülkeler aday ülkelerle işbirliği çerçevesinde tecrübeli araştırma personeli, dünya çapında uzmanlık ve yüksek entelektüel kapasite ve know-how sağladılar. FP5 projelerinden 1500'üne en az bir aday ülke dahil oldu. Ancak, FP5 içinde varolan politikaları ve araştırma yapısına yaklaşım farklılığı nedeniyle, aday ülkeler programda yararlanma konusunda zorluklarla karşılaştılar. AB Komisyonu bu zorlukları aşmak ve daha fazla katılım sağlamak amacıyla 2001 yılında özel girişimlere 90 milyon € yardım sağladı.

FP6 çerçevesinde aday ülkelerin projelerinin de yer alması öngörülüyor. Bunun sonucunda FP6 katılan proje sayısının artması bekleniyor. Belirlenen öncelikli konular kapsamında proje katılımını arttırmak için AB Komisyonu, bir dizi destek etkinliklerinde bulunmayı planlıyor. Bu destek etkinlikleri:

- Mükemmeliyet merkezlerine maddi destek (networks of excellence);
- Potansiyel araştırma ortakları envanteri;
- Kobi'lerin araştırma ve yenilikçi girişimlerine destek amacıyla, maddi de olmak üzere, "Başarı Ödülleri";
- Araştırma personelinin kolaylıkla diğer ülkelerdeki meslektaşları ile bir araya gelmelerini, bilgi alışverişi yapabilmelerine olanak sağlayacak düzenlemeler;
- Aday ülkeler, üye ülkeler ve AB Komisyonu arasındaki bilgi akışını güçlendirmek;
- Aday ülkelerdeki proje yöneticilerine ve personele proje hazırlama, değerlendirme ve yönetme eğitimleri sağlanması.

FP6 ile ilgili ayrıntılı bilgi için:

- AB Komisyonu Araştırma Genel Müdürlüğü
<http://europa.eu.int/comm/research/faq.html>
<http://europa.eu.int/comm/research/era/index/en.html>
- Cordis - Genel Bilgi
<http://www.cordis.lu/fp6/>
- Cordis - ProjeTeklifleri :
<http://www.cordis.lu/fp6/calls/>
- Proje ve partner arama kaynakları:
<http://www.cordis.lu/marketplace>
- Network of Innovation Relay Centres
<http://irc.cordis.lu>
- -Kobiler için bilgi kaynakları:
<http://europa.eu.int/comm/enterprise/networks/eic/eic.html>

